aidas marčėnas

ištrupėjusios r dvės

devynių gyvenimų eilės

aidas marčėnas

ištrupėjusios erdvės

devynių gyvenimų eilės

LIETUVOS
RAŠYTOJŲ
SĄJUNGOS
LEIDYKLA
VILNIUS

UDK 821.172-1

Ma426

KNYGOS IŠLEIDIMĄ RĖMĖ

KULTŪROS RĖMIMO FONDAS

© AIDAS MARČĖNAS, 2012

© APIPAVIDALINIMAS,

ROMAS ORANTAS, 2012

© NUOTRAUKOS,

RIČARDAS ŠILEIKA, 2012

© LIETUVOS RAŠYTOJŲ

SĄJUNGOS LEIDYKLA, 2012

ISBN 978-9986-39-710-6

už šią knygą,
be tų, kuriuos į ją sukviečiau – atėjusių
ir neatėjusių, matomų ir
paslėptų – labiausiai dėkingas esu
jaunystėje vienaip ar kitaip sutiktiems –
nuo Saigio ligi Aigi –
mokytojams iš rytų; tegul teka
ir leidžiasi saulė

Autorius darsyk dėkoja
Rimvydui Stankevičiui,
Alvydui Šlepikui,
Ričardui „Geležėlei“ Šileikai

„Skaitytojas man nerūpi. Todėl jį ypač gerbiu.“

iš „Sakinių“

kiek bepildyčiau
gyvenimo turiniu
proto kloaką –

gausėja jūsų

kasryt

ištrupėjusios r dvės

devyni

pavasarėjas –
jau greitai mieste linksmos
mergiotės išsprogs –

ir saulė
išrengs jas, ir
akys išrengs, ir vėjas

kam man tie žodžiai
jei nėra juose liepsnos
liežuvių
Donatas Petrošius

smilkt – nederėtų,

jei liepsnose nespragsi
mirštantys žodžiai –

dugną bedugnės kalbos
išlaižantys šaknimis

pasižiūrėjus
blaiviai,
trenktas Niutonai,
šis mechanizmas

nesudėtingas: kalba,
mirtis, jųjų padargai

tik laikrodukas,
neberodantis,
laiko
pasidabruotas –

amžiaus to, sidabrinio,
mirksnis šiems nanolaikams

lyg nuo anapus:

tarytum krantas,
o toliau – neįžiūriu,
meluočiau,
gal tik

erdvu
ir gilios pėdos,

dažniausiai – lengvapėdžių

Palangos parke
susitinku strazdą:

strazdas
senovės
eilių man vaizduotėje
suptųs ramiai! jei

ne tu, geltonsnapi, ant
šakos pumpuruojančios

ką pavadinti
derėtų poezija,
nežinot net jūs –

ir žinoti nenorit –

senas jaunystės Saigio

laukiam, gegute,
tavo šiųmetės raudos!

kad jau pargrįžai,
kad kaupiesi miškely –

linksmas vėjas pasakė

mirti – nelengvas
darbas mąstančiam žmogui!

bet mums – paukštukams,
kvaileliams
arba mintims
žmogaus mąstančio – baika

gerklę užspaudžia
tvirtai, kai prisimenu –

Rimvis Strielkūnas –

prie tėvo duobės – rankų
sparneliais mosuojantis

stebiu
Jono Strielkūno laidotuvėse
ant gretimo kapo prisėdusį
Algimantą Baltakį:

poezija! kai
mirtinai pagalvoji,
kad tai dar rūpės,

gyvenimą užverčiąs
liūdnas rūpintojėli

vaikystės sodo
vėjas, malūno, kuris
atminty, sparne

kiek pailsėjęs, tavęs
išvaduoti sugrįžo

taip, suvaikėsiu,
ką gi,
viską užmiršiu,
bet neužbrauksit

žvirblio, kuris kamine,
jo lapinės kepurės

„alyvos žydės,
žydės tos alyvos, tu
drąsiai atjosi“ –

liūdna,
tad ir ataidžiu
lakštingalą paneriuos

šį pavasarį
senas alyvų krūmas

pražilo ir tam,
kad negalvočiau, visai

nebegalvočiau daugiau

vos tik įgyji,
kaip čia pasivaideno,
šiek tiek išminties –

debesys, balėjoje
atmušti, storašikniai

sankalba: Franką Zappą atminti

geltono sniego
nevalgiau,
betgi knieti
prisipažinti –

tavo idiotizmai
puošia ir mano vingį

ilgai dūmoję,
debesys pasipūtę,

ką gi priminėt
man?
        išnyksiu kaip dūmas?
nieko naujo po saule?

dulkia ir dulkia,

bet yra galimybė,
kad greit prasišvies
ir vėl ilgėsiuos oro

pošlykščio, kūrybingo

štai ji – tanka
mąstant visatą:

girdėjau, plėties?
tad vis rečiau sutiksi
poetų gerų;
likę linkę susitraukt,
susigūžt, susitankint

į pilnatį:

didelę bėdą
turiu –
negalvojančią,
plyštančią galvą –

ir tai ne taip jau blogai,
kaip staiga pasirodė

aštuoni

Viliūtei

topoliams sningant

žiūrėt – su tavim – matyt
negalvojant,
kad
nieko tikresnio nėra
už „nėra nieko tikro"

„Kartą, kovo pabaigoje sugrįžusi iš Bolonijos,
aiškino, kad ir Vilniuje krenta ne sniegas, o
tuopų pūkai. Mes su močiute iš pradžių dar
bandėm nugincyti, bet greit nutilom ir tik
karpėme ausimis, kol tuopų pūkai ištirpo."
(iš „Sakinių")

ai, kaip dūzgia
ta bitė!
oi, kaip Viliūtė

mosuoja dalge!
viskas juk taip įdomu
mums, kaimynų kalaite

kunigaikštyte,
liepkit –
ir parvarysiu
vasarų vėjus –

lubinais, mėlynakiais,
švelniai, ant debesėlių

tie mėlynumai
miškų,
        tos atodangos
ten, debesyse –

visko per daug per mažai
gyvenime didžiame

domėtas kadai
ir tavo budistiniais
sodais, jaunyste
paika!
        šviesa ant akmens,
akmeninis šešėlis

sankalba: Genadijų Aigi atminti

mes – išgerdavę
ir impresionistų
odekolonus –

iš švytinčių pavolgio
pievų – Čiuvašijoje

sankalba: Audrių Naujokaitį atminti

šnarantys švendrai;
paežerėse pilna
gyvybės;
        žvaigždė,
į kurią iškeliauji,
šypsos šiek tiek pašaipiai

neklausinėkit,
nebylūs kalnai,
niekaip
neatsakyčiau

kurio viršūnėj esu –
Komunizmo? Čiurlionio?

cha, charizmėlės!
ne vienas pageidautų
turėti, tačiau

subalansuotos jos mums –
idiotams, vagišiams

iš senos jaunystės:

švinta, užrašo,
kas į atmintį grįžias:

labai žydintys
sodai,
labai dar anksti,
labas! čia mes, nelabai

Tai ne vakaras, tai dar ne vakaras,
Tai tik skauda viduj, tik skauda.
Robertas Danys

dar ne vakaras?
bet gal, smarkuoli, jau mūs
amžinatilsin

nebepilk;
susimetam
sapnuose – šnai! ir smigę

taip, sakyčiau, gan
keista, kad senis esu,
dar keisčiau bus

nebūti,
keisčiausi šie
vaikiški nustebimai

mamule, skausmus
megzdavus muziejuje
revoliucijos;

kai nebus ir manęs – kaip,
kur link beparšlubuosit?

sankalba: Nijolę Miliauskaitę atminti

Krišnos barbute,
kiek gyvenimų kęsta,
kad parašytum

tokį eilėraštį,
kiek
siaubingų gyvenimų

Vytautams P. Bložėms

apsimetėli
guru, melagi tiesos
iškalbėtojau –

jums pavyktų apmauti
ir Ardžuną,
ir Krišną

sankalba: Genadijų Špalikovą atminti

iš beprotnamių
traukėt mane, nerimtas
bei nusižudęs

poete – jūs
ir jūsų
Maskva po šilto lietaus

Alfonsui

vien tam, kad gražiau
sakinį išvingiuočiau,

paklausiu, kodėl

šitas gražus sakinys
net savęs nepasako?

knygyne už dyką įgijus
Eduardo Mieželaičio septyntomį:

septynios aidžios
planetos už didelį
dyką, maestro –

štai toji, verta tikro
poeto, tragedija

vos susikali
kokią taisyklę – žiūrėk,
Kristaus žvirblelis

atplasnojęs jau kiša
snapą netaisyklingą

sankalba: Peterą Brūverį atminti

Peteras mirė –

latvis, kurį mylėjau,
paskutinysis –

nebesvarbu, kur tuščiau –
Latvijoje, manyje

pliaukšt, nebeliks ir
manęs, uode užtvotas!
debesys tingūs

plauks kaip ir plaukę, mudu,
bjaurybės, nezysime

septyni

Kęstučiui

: kas užklydęs čia
buvo?
kvailą vyną iš
knygų išlaistė,
muzikas viniluose
sukeitė nepadoriai?

iš filosofinių vasarų:

pyst – ir išgrūdo!
pakrūmėm, palei tvoras
slampinėjame

vis klausinėdamies – kas?
kur? kodėl? ko tikėtis?

gėriau,
turėjau
miriadus problemų
visatoj,
tačiau

mane sekė iš kampo
molini Dievo batai

En den dū paparmale, – skaičiuotė
vėl muša iš balno.
Edmondas Kelmickas

už tą pagirių
rytą po tavo klevu
šunparky, kelmai,

nieko tikriau nebėra,
en den dū paparmale

slėnyje rūkas
ir upė vingių pilna;

balsą ir kūną
turėdamas draugas, ne
aidas, man atsilieptų

neišsigąsčiau,
jei kas nors pasibelstų
į langą – naktis...

...tik susipratus naktis
išsibasčiusi grįžta

ak, chrizantemos
patvory botanikos
sodo!
pradvisęs
eilėmis ir *saliarka*
jūsų neužmirštuolis

Sigitui

bijojau, pakelt
negalėjau – o ir ši
skola per sunki:

mamulę mirštančią – tą
pūkelį – laiptais nešei

fiskult – privet! vis
nubėgančias sutinku,
nusiplūkusias

jus, našleles,
jaunąsias

mirusių mano draugų

iš turgaus:

ba, baklažanai!
per oriai prigulėt čia
pasipuikuoti –

pilni Dievo sveikatos,
tiesiai iš ekorojaus

kai aš numirsiu,
neuždarykit balkono
Federico Garcia Lorca

neuždarykit
balkonų!
gyvenimai,
būkite erdvūs –

kaip saetose žydro
poeto –
vėduokitės

tolimos žaros
jau gal tik vaizduotėje
dega – didžiulė

naktis už pečių! naktis,
naktis, naktis prieš akis

užmigdamas girdžiu lėktuvą:

mano mintys jau
ten, kur lekia lėktuvas,
su mano mintim

kaip tas lėktuvas lekia –
naktyje, virš pasaulio

gęstant žvaigždėms:

neturiu nieko

ir turėti nenoriu
čia,
Paukščių Take,
kur beprotiškai girgžda

mano Grįžulo Ratai

paukščiai išskrido –
tuščia tik koks laiviūkštis
ties horizontu

pririša klajojantį
žvilgsnį – trūkt – ir paleidžia

švininę dieną
paskutinės atrodo
sekundės rudens;

varganas samurajus,
varganas jo sepuku

kai netikėtai,
dar visai nesutemus
teka mėnulis –

plynas sąmonės laukas

pora minties judesių

Užsnigti laukai
lyg slapti nuodėmklausiai
akmenėlio
kiaurymėj baltuoja.
Stasys Stacevičius

kaukšt! šedevriukas
išėjo – merkinėse
užmerktas,
meilės
mirties lauko
nušviestas

pro skylę ak menuke

meilė? na, meilė;
jausmas ir tiek –
bet kodėl
nepasimiršta
eilėraštukui, kurį

jau – kaip ir ją – užmiršau?

didelis grožis
regėti –
akimirksniu
vėl tampa vaikais

užklupti netikėtai
susenę klasės draugai

po keturiasdešimties metų:

pajudėjusios
lytys išjudino ir
prisiminimą:

šoka ant jų spritnesni,
mes svajot
pasiliekam

šeši

pirmo drugelio –
tamsaus –
meile, nerodžiau,
sulaukėm balto –

kad gyventume kukliai,
bet neapsiniaukusiai

gyvenimas – šššš –
ir prašoko, skiemenį
šnabždanti jūra!

ale įsauly šilta
mudviem su laumžirgėliu

ne tai, ak, ne tai
ko tikėjaisi, guodžia
senatvėj...
vaikai?
gamta? kur tau! tik šįryt
nebemaudžiančios kojos

tai, ką žinai, tai,
ko žinoti nenori –
pėdos paukštuko

smėly...
čia jo pėdinta
metaforų pakraščiais

Fata Morgana:

girtas mėnuo vėl
ruošia mirtiną vyną,
šventas Antanai –

gundomas kupriais – laivais
iš atminties
dykumų

iš balandžio pradžios:

lengvos bangelės,
virpesiai, viens kajokas
minty;
skruzdėlė!

atitirpstanti šiaip ne
taip
ir mano gyvybė

kol dar kriošenoms
liko kuom džiaugtis – keblu
seniais vadintis

mums,
tik ką pradėjusiems
kembridžus praradimų

tu ypač smalsi,
pajūrio varna!
proto
turi kiek daugiau,
nei skyrė jo man,
o net
šito suvokt negali

pagyvenusi
moteris balkone – ką
ji prisimena

dabar,
užsimerkus į
saulę, užsišypsojus?

jei susirgčiau,
jei
kartais įsimylėčiau
taip,
kaip šiandien

ir – jei šokčiau pro langą,
tai tik lėtą fokstrotą

iš septyniasdešimtųjų:

slaptas troškimas –
„Nefertiti" dūmelis
saldus,
pro kurį

suplazda atmintyje
tamsiai mėlynas kliošas

nu laukiau, laukiau,
forsitija!
auksas, ne
pravardė, o ir
man ją ištart vis smagiau

vis naują pavasarį

sankalba: panelę X atminti

„ar gražus mano
kūnas?“ – paklausė;
„labai
gražus“ – atsakei

alsavimui gyvybės
tamsios –
mirties šviesoje

sutikau pienę
prie mūro senamiesty –

žiūrėjo kreivai
pavymui,
geltonsnukė
džiugesio sukėlėja

pagalį, mestą
pokvailio šeimininko,
atnešti – tiek to,

tiek to gyvenimėlio,
jaunas linksmas šunėke

Benediktui

šiemet ir mūsų
kieme
lakštingalėlis
kažkoks nupiepęs,

betgi plėšos su didžio
poetos atkaklumu

jis būtinai nupirks
du butelius pieno ir du
pomidorus
Kornelijus Platelis

kario, išminčiaus
keliams įsiliejus į
prekijaus kelią

mums, ministre, dar lieka

pienas ir pomidorai

kai jus ekrane,
vos sujudus, išvydau,
tariau – šitas bus
vadas!
bet geriau, vade,
drožkite landsbergėčias

„Mikalojus Vilutis užrašė Vytauto Landsbergio eilėraščių knygą. Mikalojaus iliustruotą (dekoruotą) giliavilutiškomis ir kiek per gražiomis iliustracijomis (dekoracijomis).

Vytauto Landsbergio poezija, tos „pasakėčios“,
kurios slapčia man visada patiko, jų gudrus
naivumas, tų tyčia dekoratyvių iliustracijų
išryškintas, šioms neką tenusileidžia.
Iš tyčia grubiai ir netyčia nemokšiškai, tačiau
autentiškai išdrožtų tekstų sklinda keista,
krizenanti, pirmapradė ir benusibaigianti
gyvybė. Net būtų galima kalbėti apie naują
poezijos požanrį, landsbergėčias.“
(iš „Sakinių“)

traiškanojančios
akys,
gal ir liūdniausios
visatoj visoj –

nusenęs judviejų šuo,
drumsta sąžinė mano

iš metų laikų
čia mieliausi, manyčiau,
pavasaris ir
ruduo,
vasara, žiema,

dar tai, ką turim dabar

metų prabėgo
gausybė,
begalybė
pasikeitimų –

o tu grieži ir grieži,
griežtas durnyno žioge

penki

rytas, tarytum
sėdėčiau apkasuose
vienui vienas
ir
laukčiau baimingai tavęs,
prasidėsiantis sniege

nepasislėpsi
rūkuose, Hokusajau
bjaurus!
jaunystėj
žavėjusiam įsakau
ir senatvėje jaudint

jazminas, krūmas
dūzgiantis –
tai jis andai
privertė tapti

poetu net mane! jis
ir girti samurajai

sankalba: Sigitą Gedą atminti

tu man didžiausias
buvai,
        apsisuksi ir
liksi – jazminuos –

Balto Nieko kūrėjau,
mažas juodas niekeli

sankalba: Vaidotą Daunį atminti

šuoro pagautas
žiedlapio luotas primins:
ir poezijoj

laikino nieko nėra,
išimtis –
amžinybė

sankalba: Joną Strielkūną atminti

čia tu rajono
centras,
        strielčius taikliausias,
talpus vytury...

žiemet
        tave sutikau
jūroje, virš ledynų

„Negalėčiau teigti, kad, pavyzdžiui, žodį „žiemet"
taip ėmiau ir pats sukūriau. Labiau tai jis tam
tikruose antrosios gyvenimo pusės išryškintuose
abipusybių kontekstuose atsirasti panūdo."
(iš „Sakinių")

Alvydui

vėjas, mielasis,
vėjas –
jis nešasi mus
rezginėlėje

su nokstančiais obuoliais,
su girtais nubudimais

Herkui

tonai, pustoniai...
sunkiai susidainavom,

bet bus dar sunkiau
skirtis
        mudviems, šampanams
iš naivios operetės

o, harmonijos
aidžios –
ošiančios bukuos,
giraitėj dievų –

kritikai jus skaičiuoja
kirtvietėm,
kubametrais

Eugenijui

jei kartais tektų
kautis su Dievu – neduok
Dieve, jei tektų –

Šalamun ir Podsiadlo
pirštines pavadinkit

Slovėnas Šalamunas bei lenkas Podsiadlo –
poetai, kuriuos lietuviškai prakalbino
Eugenijus Ališanka.

foto Ričardui, atminčiai, multiplikuota
iš Druskų rudens:

medžiuose rauda
šauniai uniformuoti
pradedantieji

avangardistai Ričkos,
vyrai su šaunykėliais

eini sau mišku,
galvoji apie medžius
pasikeitusius –

dažniau ne į gerąją
pusę –
biblioteko[j]

už galimybę
šiukšles išnešti šviesų
septyniasdešimt
antrųjų pavasarį

talentą atiduočiau

vakarojome
ant vandens, už lelijų,
mylimiausiasis

prieše –
šarvas prie šarvo,
šešėlis prie šešėlio

jaunystės neįveikusiems:

snaudžiat, aguonos?

jūsų spalvingi sapnai
nedovanoja
žmonėms,
bet poetukams
veriasi samarkandai

Vilniaus griuvėsiai
prie griūvančio kūno, o
kelianti siela

dera prie Vilniaus
gilių
nevalingų bažnyčių

Liudvikui, žibintininkui

Pilies gatvėje,
skersgatvy Literatų
stovėk apgraibom
ligi galo

gyvenimo
sukirstas liudvikĖli

sankalba: Juditą Vaičiūnaitę atminti

kilk, eik,
pabarbenk
Vilniaus skliautan – bar-bo-ra!
aidintį šūkį

beginklių,
išdrįstančių
įtriumfuoti pro arką

sankalba: Antaną Ramoną atminti

ant, žemaitiški
Vilniaus dantys,
griežiantys
amžinatilsį –

klevų auksu,
mirtinais

pragaro laiptais: ruduo

sankalba: Jurgį Kunčiną atminti

nuo Rasų:

pro bromą matau
kalėjimo bažnyčią –

tūlam debesy –
nebepagydomame – – –

Profilaktorijume

Dainiui, Domanto tėvui – į hipererdvę:

žvelki,

nutolus

čia pat! už gyvenimo –

ir Sapieginė:

vos tik ją sugalvojam –

tuoj ir skraidančios lėkštės

keturi

Domantui, Dainiaus sūnui – iš hipererdvės:

kartais, dždedajau
Domai, mudu su tavo
tėvu susbėgam

priešingose tos pačios
galaktikos pusėse

et, nedaug kas ir
liko iš šito seno
fortepijono –

šiek tiek elegancijos,
šiek tiek pasipūtimo

Tomui

vyną išgėrėm,
dabar jau galim sakyt
„tu" vienas kitam –
pasakėte,

pasakei
primarčėnintam Jeily

sankalba: Onę Baliukonę atminti

Dievo ieškoti –
ramiai, pragaro ratuos –
kai sužvairuoja

kairiajai dešinioji:
Trečiąją Akį matau!

sankalba: Gintarą Beresnevičių atminti

– į kapines, visi važiuokim į kapines!
GB „Suokalbyje“

numirusių daug
sapnavau prieš Velykas –
tėvą, tetukę,

tave, kviečiantį
varpą –
tą
tai jau „realybėj“

sakuros, žydinčios
prie Neries:

drovis, bet žydi...

pernai, to nepatyręs
pro šalį ėjau,
medžius pasimetusius
iškaliau atmintinai

samurajus, gan
jaunas, virpančiais kloniais
parjoja –
tai jį

pasitikdamos šoka
pusprotės peteliškės

šįryt dvejopa
žydinčių vyšnių šventė –

liūdesio lygiai
tiek, kiek ir džiaugmo,
ar ne,
nusiplūkus bitute

Neapkenčiu aš gegužio – kodėl jis taip skuba,
Prašvytuoja tiktai – ir nebėr.
Henrikas Algis Čigriejus

kai užputoja
alyvos, broliukai, tai
baisu – vasara

vėl – ir vėl paskutinė –
prapuola negrįžtamai

nuo gintarinio placdarmo:

pasverkit mums dar,
vaistininke, laikino
gyvenimėlio –

ir lai skamba ant vėjų
ta sūduviška tikslė

er

dvės! teisingos
– aukščiau gegnes, dailidės! –
architektūros –

ir dieviškos betvarkės
statybų aikštelėse

iš senų eilučių gyvybės:

vienaeiliukas –
buda, buda, budada –
vis dar šokdina,

nors sudėliojau jį pats,
be Dievulio pagalbos

didis poetas
buvai,
o niekas nieko
nepastebėjo –

net šie kvaili,
pavydą
dauginę veidrodukai

MM

išsidrožėte
iš kieto žemaitiško
stuobrio, senasis

universitete Mar
celijau Martinaiti

Raidės MM – it senamiesčio stogai –
čia nebūtinos, bet paliktos, nes labai
man patinka vizualiai.

sankalba: Algirdą Verbą atminti

iš slaptos atmintinės:

gėriau ir gersiu!
pilko
    žvėryno Verba
verbalizuoja

spalvingą keiksmažodį
tau,
    angele savyje

sankalba: Bernardą Brazdžionį atminti

kai jus sutikau,
priminėt kalakutą
dienoj padėkos –

todėl
        Rojaus soduose
vaikštinėjat, povete

Žodį „povetas" andai „išvedė" Sigitas Geda.

sankalba: Bronį Savukyną atminti

vardo geresnio
neįgijau tarp kvailių,
ai,
    vardininke,

paimk knygos peleną
pelenu cigaretės

Eilėraštis įsiplieskė iš ilgai atmintyje smilkusios vienuose itin padoriuose namuose Bronio padegtos sofos.

vos prasidėjo
tie neapibrėžtumai,

birželiai, liepos –
žiū! žiū
rėk jau rugpjūtis:
žvaigždžių daugiau nei tavęs

nesugalvojau
noro
        meteorite,
nespėjau, nieko,

tiesą sakant, nenoriu,

nė šviesiausio niekelio

metas keliauti,
nudundantys traukiniai,
metas keliauti –

miegas jau lenkia mane
į vidinį pasaulį

Velniop nueina aukštas menas,
Ir nebegalima liūdėt
Henrikas Radauskas

senas kaštanas;

marmurinės jo žvakės
dega sutemus –

Vašingtonas ir Maskva,
Ziggy, kosmoso dulke!

trys

buvo dvyliktu
numeriu paženklintas
tėvo garažas:

tepalu iš nebūties
skaičius 12 kvepia

esi ar nesi –
nerūpi visai šitam
tam akmenėliui –

galvojau žiūrėdamas
tiesiai ir šviesiai, šviesiai

sankalba: Justiną Marcinkevičių atminti

neperžvelgiamas
polaidžio rūkas šiek tiek
šiaurėliau;

piečiop
šviečias, lyg pro binoklį,
migloj Povilas, Petras

Limbų, pragaro prieangių, kame esą būva
nekrikštytų kūdikių sielelės, irgi nėra.
Dabartinis popiežius panaikino tą limbų sampratą.
Ramūnas Kasparavičius

tarp Dzūkų ir Tyzenhauzų:

limbe, pragaro
prieangy, kurio nėra,
pasimatysim

auštant
pridvisusiuose
sapnuose, prieš užgimstant

upelytėje,
žalty,
ledinėj Ūloj
uliavojome –

prie Rudnios, užrūdiję,
baigiantis margaširšai

Lietuviškojo Bhagavadgytos vertimo komentaruose bei sąvokų ir vardų žodynėlyje pateikiami du dimetrialiai priešingi margaširšos mėnesio sanskritiško pavadinimo atitikmenys – maždaug gegužė, žydėjimo metas ir maždaug lapkritis, Indijoje derliaus nuėmimo metas, eilėraštis ir atsirado iš šio žavaus, priminusio jaunystės nuotykį, kai pradingau maždaug gegužį, o vėl atsiradau maždaug lapkritį, nesusipratimo.

Kaliningradą
mačiau!
oi, ne kiekvienas
šitai ištvertų –

svarsčiau, prisimindamas
prūsus, skalvius, galindus

Prisiminiau spektaklio vertą Juozo Budraičio
pasakojimą bei demonstravimą, kaip
kūrė Lenino vaidmenį Michailo Šatrovo
„Raudonuose žirguose mėlynoje pievoje“:

tuom Ilijičium –
išaugintu iš rankos
paralyžiuotos –

nors komunizmus statyk,
statytojau Solnesai

taip – sudėliojai
per trisdešimt tris, beveik
pats,
        be pagalbos

dį nusipelniusių
angelo bei šėtono

sankalba: Vytautą Kavolį atminti

iš trijų frazių
iš atminties koplytėlės:

„nemačiau kaimo,

ir poezija – viršum
suvokimo“ – taip

ėjot, žmonos pasiųstas,
manęs, „lyg gyvo Mackaus“

nekimbant:

saulėlydis – ne,
prisiminimai, kuriuos
veju – taip, bet ne –

šių eilučių tevertos
išsišokėlės aukšlės

Aš nemyliu žmonių
Josifas Brodskis

daug išplepėjot,
tiozka, bendravardikli

manojo krikšto
Rudaminoje,
šarkų
ir varnų bažnyčioje

vos pagalvojat
ką, nutolus gražuole,
tuoj tvenkiniuose

suraibuliuoja
drungnas
vakarykštis vėjelis

sutinku sutraiškytą lapę:

sveikutė, mirtie!
na, tu tiktai sveikutė,
žvali,
        mintanti
baimėmis, negabumu

skirti *esi* ir *nesi*

Šarūnui

graudžių undinių
pilni sąžinės triumai,
fleuta juodoji!

bet žvaigždę – tą, virš galvos –
širdyje dar nešiojuos

ar daug reikia mums
laimės, piliarože tu
išsistiepusi –

kamanės lanko tave,
o mane – įkvėpimai

ką gi, regisi,
jau ir nugyvenau čia,
literatūroj,

kur snaudžia tamsūs –
miškai
ir lietuviai barzdočiai

iš Šetenių:

kada ašaros
akyse labai seno
poeto
ir tau
užveržia gerklę –
žinok,
kad ne veltui gyventa

na taip, gyvenu,
žinoma – mirsiu,
tačiau

ne tai ir ne tai

šito vakaro tolių
violetinės pauzės

Džimui

arkliai, Lielupę
geriantys, ryški šiaurėj
šiaurės pašvaistė,

miglos, tolimas aidas –
celan, trakl, bobrowski

kas ten iš tamsos
pasižiūrėjo –
taip, kad
laužas užspringo,
taip, kad įsiliepsnojo

didelės baimės akys?

sankalba: Juozą Aputį atminti

mirę radijai
klausosi mūsų žinių
naktį žvaigždėtą –

galaktikos pakrašty,
Zervynose, cykumoj

du

nužydėjusios
mitologijos!
raizgios
jūsų šaknelės

į mane įsikimba
veik ties viršūnėlėmis

iš senos pavėsinės:

lietus ir lietus;
niekas manęs nemyli;
ir tavęs niekas

nemyli, senas lietau

gyvenime kiaurame

iš pilnaties:

pasikniaukimai
kačių, auštanti liepos
penkioliktoji,

tikiuos – diena kaip diena;
ir nieko,
nieko daugiau

Štai ir vasara baigės
Arsenijus Tarkovskis

vasara baigės –
tiek ir teištarėt mums,
kad nemirtume

gūdžiausio dešimtmečio
juodžiausiomis žiemomis

sankalba: Rimvydą „Kampą“ Jankauską atminti

duotuoju žmogaus
Kampu pasižiūrėkim,
žmogau –
juodomis

saulėmis,
trupančiomis
r dvėmis – Sinagogoj

na, hipiuojantis
karkle,
paklauskim varlės,
kaip ji ten mato

buožgalviuko senatvę,
pasaulio pabaigtuves

beldžiasi tyliai,
po pauzės –
šiek tiek garsiau,
vėlei nutyla

medinė koja obels
tos,
iš karo baladžių

tai, arbatėlių
gėrėjai,
šaltas lietus
kapsi puodelin:

iš senųjų novelių,
iš sinematografų

išsiderėjom

vietą
        beveik prie lango
vakaro pusėj –

su žaromis, vėju,
su Dievo padėjimu

paleidžiu lango stiklą
plakusią peteliškę:

nesusigaudau,
sugriebta peteliške,
psiche psichuota –

regis, sapnuoji mane,
kiek drįstu prisiminti

sankalba: Sauliuką atminti

gitaros, tos, už
septynis penkiasdešimt,
rojuje dygsta

nelyg inkilai,
paukštuk
iš trijų milijonų

„Trys milijonai“ („mūsų čia trys milijonai, trys milijonai meilių karštų, tai lašas vandenyne, ne, tai vandenynas laše“) – Sauliaus Pečiulio sukurtas mūsų jaunystės himnas, aštuntajame dešimtmetyje pirmą sykį atliktas psichodelinio roko grupės „Ramapedas“.

sankalba: Vladą Šimkų atminti

vėjas plieninis,
geležinis sidabras
gėlų ežerų –

net bitės paklydėlės
sidabruodamos grįžta

liūdnas hidalgas
man sakė:
taip, Sanča, tik
rudenį šviečias –

vėjas vėjo malūnuos
niekad neapsistoja

merkiasi akys;
o dar norėtųs šiek tiek
pasiklausyti

vėjais pustomų dalgių
nekaltos muzikytės

kai prasideda
spindinčios kolonados –
atmink, kad esi

tik sapnuotojas šito

ypač kito pasaulio

griuvėsiai –
tartum
dar galėtume rinktis,
tartum dar būtų

kitos alternatyvos,
kitos šventos giraitės

lyg ir girdėjau
fėjų ir elfų balsus
atsipūtusius:

paminėk, jei pavyktų,
neminėk, nes nemoki

Leonardui Gutauskui

pilnatis teka –
ją sidabro paviršiai
išsiliojo

kur upėtakis laukia
savęs –
duobėj, prie šaknies

„Iš arti, iš labai arti, iš labai labai arti
Leonardas Gutauskas panašus į upėtakį."
(iš „Sakinių")

„Kada iš tikrųjų įsirašai ir įsijungia tie „antgamtiniai“ matymo ir girdėjimo mechanizmai, kai kurie tau tuo metu stipriau nei sveikata rūpimi dalykai iš šalies gali pasirodyti kaip psichikos sutrikimai. Pavyzdžiui, šis aiškus girdėjimas, kaip sakinyje, kuriame tūno upėtakis, žodis „tavęs“ sakinio vandens paviršiais eufoniškai nutyvuliuoja daug tikriau, nei žodis „mūsų“, kuris apskritai grimzta. Tad „upėtakis laukia mūsų“ nedvejodamas keičiu į „upėtakis laukia tavęs“. Ir dedikuoju Leonardui Gutauskui. Štai tada ir atraibuliuoja tiesa, ją vandenyje ir išrėžiu: upėtakis laukia savęs.“
(iš „Sakinių“)

mėnuli, žemai
virš šaunių legionų
pakibęs –
tave

prisiminsime pirmą
ir paskutinį kartą

taip, mėnesiena,
taip, tikra banalybė,
bet smilkteli

įtekėjus tamson, į
dar būsimą atmintį

aklo Homero
suskaičiuoti laivynai,
irkluokit iš čia!

nebeplaukčiau į Troją
net apžlibintas meilės

vienas

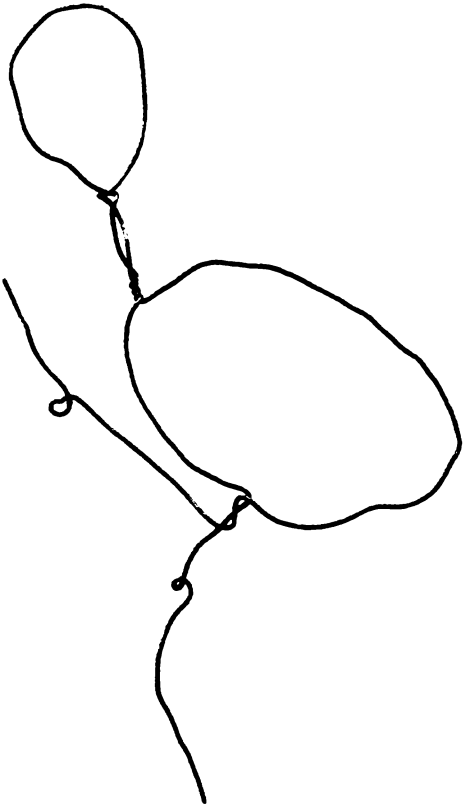

cit, mobiliuke,
septintasis nykštukas
jau pakuždėjo –

šįryt gimė Radvilė!
didis džiaugsmas pasauliuos!

veriantys vėjai!
dūžiai varpų, skelbiančių
prisikėlimą –

iš miego giliausiojo –
pragertomis žiemomis

rūgštūs, mokyklos
sode vogti obuoliai –
kur jūs dabar? čia

čia, čia: pragaro rojuj,
poJėzijos TSR

sankalba: Valdemarą Kukulą atminti

į liepsnojančią
Rygą važiuota – žodis

po žodžio – žodis –

kukuliausias iš žodžių –
rėžiančių,
deimantinių

archeologai,
pervertėt Iliadą,
atverskite dar

ir šokdinančią, jauną

seno Uliso širdį

Šitaip šokam aplink erškėtį
Aplink erškėtį aplink erškėtį
iš lietuviško T. S. Elioto

krebžda pelytė,
tik tik prasikalusi
fėja dantukų –

kaukšinčių po erškėčiais,
griežiančių padebesiam

nu jo, debesiai,

net ir kalnų balnuose
nesutiksite

drąsuolio,
nebijančio
koltų, vienatvių, savęs

sudiew, Winnetou,
atsisveikinkim, vade!
tu man per rimtas

gyvenime naujame,
manau, paskutiniame

mingant matau
Karklės kapines:

avangardisto,
eidavusio Gotlandan
į šokius, kapas,

bet pavardės negaliu
įžiūrėti, gal mirsiu?

Kalbama apie poeto, buriuotojo
Salio Šemerio kapą.

iš Markučių:

aukso turėsim,
sako, labiau rudeniop,
visai rudeniop,

na jau labai rudeniop,
Puškinai, suki'n'synai

Ai da Puškin, ai da sukin syn (na ir Puškinas,
na ir kalės vaikas) – džiaugdavosi Aleksandras
Sergejevičius, perskaitęs nusisekusį savo eilėraštuką.

sankalba: Czesławą Miłoszą atminti

vaike, pamilęs

voverę fanerinę –
visų slėnyje,
vidurio lietuvose –

prisiveržki
prie Vilniaus

Poetas yra prisipažinęs, kad pirmoji – dar kūdikystėje patirta – meilė buvo iš faneros išpjautai voverės figūrėlei.

N. Gumiliovo deklamatorius prisiminus:

menam, žirafe,
Čadas – tavo tėvynė,
išdeklamuota

gorkynėje, „Vaivoje“,
kažkelintoj Lietuvoj

sankalba: Rimą Buroką atminti

Vilniaus palėpių
auksas,
tik ką gimusio
sniego sidabras –

paryžių turtai,
plaučiais

besijuokiantis Haidne

okupacijos metais
skaitau Išikavą Takuboku:

performuojamiems
sąstatams aidint naktyj –
trinkt, takuboku –

kelios taiklios tankelės
išvaduoti valioja

jūsų šviesybių
ilgiuosi –
pilkiausiuose
priemiestiniuose –

baigiantis plieno erai –
lapkričių chrizantemos

sankalba: Henriką Nagį atminti

iš egzilio:

baltas sakalas
ant mėlyno sniego – to,
kurs Kanadoje

miega po Žemaitiją
mačiusiais debesimis

ai, nubyrėjo
jazminas – tiek to,
širdį
veriantys vėjai –

brutalieji bičiuliai,
kritusių išnešėjai

lietuvis buvau,
sausos priemiškio pieskos,

aukštam kalnely,

kur niekam neįdomus
mano lietuviškumas

nepastebėjo
vėjo!
taigi iš kur jiems
nutuokti iš kur

miltai, miltai ir miltai,
miltai, miltai ir miltai

sidras: sudievu,
demonės: sušnekėtos,

metas keliauti,
paiki –

saulėmis žongli
ruojantys –

bodhisattvos

pro nuvažiuojantį mano langą:

pora baltų – o!
štai ir trečias! – arklių
Airijoje,
prie
geltoniausio iš krūmų –
tobula, *fuck*'ing viečnast – – –

Didelėje mūsų šeimoje gajus vienas keistas prietaras – važiuojant automobiliu ir pamačius baltą arklį reikia laikyti špygą tol, kol pamatysi tris akiniuočius, tada išsipildys; vienu metu išvydus du arklius vairuoti tampa kebloka, ką tad bešnekėti apie trejybę, kurią ir simbolizuoja airiškas dobiliukas.

nulis

Tuomet jis tarė: „Paleisk mane, nes jau aušta."
Bet Jokūbas atsakė: „Paleisiu tave tik, kai
mane palaiminsi."
Pr. 32, 27

parle
žuvavom
ir šį pasimatymą

nepasimatę;

o kovojant
dingojos
šokiai, angelas, dulkės...

Šiai knygai gyvenant, senstant, sankalbų vis gausės, o ant epitafijų ribos sukurtos epigramos virs ant epigramų ribos sukurtomis epitafijomis, kol galų gale išaiškės, kad jokių ribų nėra ir niekada nebuvo, nes toks visų tikrai gyvenusių – žmonių ir knygų – likimas. Amen.

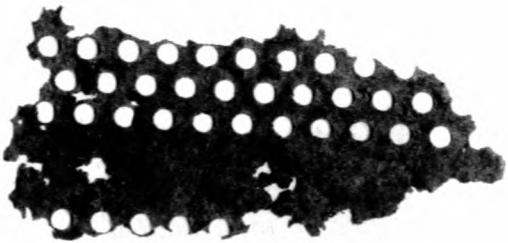

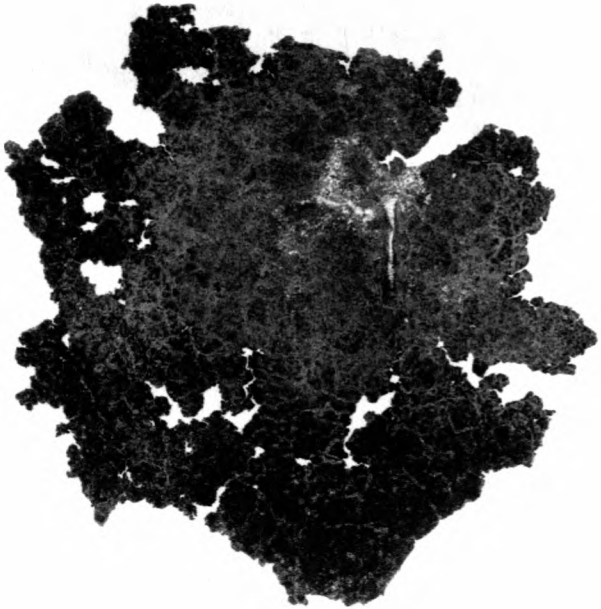

turinys

kiek bepildyčiau / 9

devyni

pavasarėjas – / 13 smilkt – nederėtų / 14
pasižiūrėjus / 15 tik laikrodukas / 16 tarytum
krantas / 17 strazdas / 18 ką pavadinti / 19
laukiam, gegute / 20 mirti – nelengvas / 21
gerklę užspaudžia / 22 poezija! kai / 23 vaikystės
sodo / 24 taip, suvaikėsiu / 25 „alyvos žydės / 26
šį pavasarį / 27 vos tik įgyji / 28 sankalba: Franką
Zappą atminti / 29 ilgai dūmoję / 30 dulkia ir
dulkia / 31 girdėjau, pleties? / 32 didelę bėdą / 33

aštuoni

topoliams sningant / 37 ai, kaip dūzgia / 38
kunigaikštyte / 39 tie mėlynumai / 40 domėtas
kadai / 41 sankalba: Genadijų Aigi atminti / 42
sankalba: Audrių Naujokaitį atminti / 43

neklausinėkit / 44 cha, charizmėlės! / 45
švinta, užrašo / 46 sankalba: Robaką atminti / 47
taip, sakyčiau, gan / 48 mamule, skausmus / 49
sankalba: Nijolę Miliauskaitę atminti / 50
apsimetėli / 51 sankalba: Genadijų Špalikovą
atminti / 52 vien tam, kad gražiau / 53 septynios
aidžios / 54 vos susikali / 55 sankalba: Peterą
Brūverį atminti / 56 pliaukšt, nebeliks ir / 57

s e p t y n i

: kas užklydęs čia / 61 pyst – ir išgrūdo! / 62
gėriau / 63 už tą pagirių / 64 slėnyje rūkas / 65
neišsigąsčiau / 66 ak, chrizantemos / 67 bijojau,
pakelt / 68 fiskult – privet! vis / 69 ba, bakla-
žanai! / 70 neuždarykit / 71 tolimos žaros / 72
mano mintys jau / 73 neturiu nieko / 74
paukščiai išskrido – / 75 švininę dieną / 76 kai
netikėtai / 77 kaukšt! šedevriukas / 78 meilė? na,
meilė / 79 didelis grožis / 80 pajudėjusios / 81

š e š i

pirmo drugelio – / 85 gyvenimas – ššš – / 86 ne tai,
ak, ne tai / 87 tai, ką žinai, tai / 88 girtas mėnuo

vėl / 89 lengvos bangelės / 90 kol dar krio-
šenoms / 91 tu ypač smalsi / 92 pagyvenusi / 93
jei susirgčiau / 94 slaptas troškimas – / 95 nu
laukiau, laukiau / 96 sankalba: panelę X
atminti / 97 sutikau pienę / 98 pagalį, mestą / 99
šiemet ir mūsų / 100 kario, išminčiaus / 101
kai jus ekrane / 102 traiškanojančios / 104
iš metų laikų / 105 metų prabėgo / 106

penki

rytas, tarytum / 109 nepasislėpsi / 110 įazminas,
krūmas / 111 sankalba: Sigitą Gedą atminti / 112
sankalba: Vaidotą Daunį atminti / 113 sankalba:
Joną Strielkūną atminti / 114 vėjas, mielasis / 115
tonai, pustoniai... / 116 o, harmonijos / 117
jei kartais tektų / 118 medžiuose rauda / 119
eini sau mišku / 120 už galimybę / 121
vakarojome / 122 snaudžiat, aguonos? / 123
Vilniaus griuvėsiai / 124 Pilies gatvėje / 125
sankalba: Juditą Vaičiūnaitę atminti / 126
sankalba: Antaną Ramoną atminti / 127
sankalba: Jurgį Kunčiną atminti / 128
žvelki / 129

keturi
kartais, dždedajau / 133 et, nedaug kas ir / 134
vyną išgėrėm / 135 sankalba: Onę Baliukonę
atminti / 136 sankalba: Gintarą Beresnevičių
atminti / 137 drovis, bet žydi... / 138 samurajus,
gan / 139 šįryt dvejopa / 140 kai užputoja / 141
pasverkit mums dar / 142 er / 143 vienaeiliukas – / 144 didis poetas / 145 išsidrožėte / 146
sankalba: Algirdą Verbą atminti / 147 sankalba:
Bernardą Brazdžionį atminti / 148 sankalba:
Bronį Savukyną atminti / 149 vos prasidėjo / 150
nesugalvojau / 151 metas keliauti / 152 senas
kaštanas / 153

trys
buvo dvyliktu / 157 esi ar nesi – / 158 sankalba:
Justiną Marcinkevičių atminti / 159 limbe,
pragaro / 160 upelytėje / 161 Kaliningradą / 162
tuom Ilijičium – / 163 taip – sudėliojai / 164
sankalba: Vytautą Kavolį atminti / 165
saulėlydis – ne / 166 daug išplepėjot / 167
vos pagalvojat / 168 sveikutė, mirtie! / 169
graudžių undinių / 170 ar daug reikia mums / 171

ką gi, regisi / 172 kada ašaros / 173 na taip,
gyvenu / 174 arkliai, Lielupę / 175 kas ten iš
tamsos / 176 sankalba: Juozą Aputį atminti / 177

d u

nužydėjusios / 181 lietus ir lietus / 182
pasikniaukimai / 183 vasara baigės – / 184
sankalba: Rimvydą „Kampą" Jankauską
atminti / 185 na, hipiuojantis / 186 beldžiasi
tyliai / 187 tai, arbatėlių / 188 išsiderėjom / 189
nesusigaudau / 190 sankalba: Sauliuką
atminti / 191 sankalba: Vladą Šimkų atminti / 192
liūdnas hidalgas / 193 merkiasi akys / 194
kai prasideda / 195 griuvėsiai – / 196 lyg ir
girdėjau / 197 pilnatis teka – / 198 mėnuli,
žemai / 200 taip, mėnesiena / 201 aklo
Homero / 202

v i e n a s

cit, mobiliuke / 205 veriantys vėjai! / 206
rūgštūs, mokyklos / 207 sankalba: Valdemarą
Kukulą atminti / 208 archeologai / 209
krebžda pelytė / 210 nu jo, debesiai / 211

sudiew, Winnetou / 212 avangardisto / 213
aukso turėsim / 214 sankalba: Czesłavą
Miłoszą atminti / 215 menam, žirafe / 216
sankalba: Rimą Buroką atminti / 217
performuojamiems / 218 jūsų šviesybių / 219
sankalba: Henriką Nagį atminti / 220
ai, nubyrėjo / 221 lietuvis buvau / 222
nepastebėjo / 223 sidras: sudievu / 224
pora baltų – o! / 225

n u l i s

sankalba: ...atminti / 229

MARČĖNAS, AIDAS
Ma426

IŠTRUPĖJUSIOS ERDVĖS: DEVYNIŲ GYVENIMŲ EILĖS / AIDAS MARČĖNAS. – VILNIUS: LIETUVOS RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS LEIDYKLA, 2012. – 240 P. ILIUSTR.
ISBN 978-9986-39-710-6

Naujuose žinomo poeto eilėraščiuose skleidžiasi kasdien patiriami išgyvenimai, dabartinio pasaulio ir žmogaus būsenos, aktualūs apmąstymai. Knygoje išsiskiria „sankalbų" ciklas, tęsiantis poeto pokalbį su mirusiais meno žmonėmis. Akivaizdi saiko ir tvarkos pozicija: visą rinkinį sudaro tik lakoniškosios tankos, tam tikra jų sistema.

UDK 821.172-1

AIDAS MARČĖNAS

/ ištrupėjusios erdvės

/ devynių gyvenimų eilės

/ redaktorius Valentinas Sventickas

/ dailininkas Romas Orantas

/ nuotraukos Ričardo Šileikos

/ korektorė Virginija Savickienė

/ maketavo Dalia Kavaliūnaitė

2012 03 20. 2,4 apsk. leidyb. l. 850-oji leidyklos knyga. Tiražas 800. Išleido Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, K. Sirvydo 6, 01101 Vilnius. www.rsleidykla.lt / info@rsleidykla.lt

Spausdino UAB BALTO print, Utenos 41a, LT-08217 Vilnius.

9 789986 397106

„Haiku yra aukščiausio meistriškumo, vieno kirčio menas. Tanka – dviejų. Tarp dviejų kirčių atsiveria kosmosas banalybei. O ši, neslėpkim, yra mėgstamiausias virtuvės šefo ingredientas.“ Iš „Sakinių“

Seniai seniai rudenį, Gorkio gatvėje, bičiulis Saigio, trūktelėjęs natūralaus, išsitarė, kad kurti eiles yra didelis džiaugsmas ir nemenka atsakomybė; dar budagojosi, jog kartais įsikuria. Tad štai, jei jau šitaip, kelios dešimtys geriau pavykusių mėginimų įsikurti (Radausko kaštane, poezijos branduoly, suskaldytose, ištrupėjusiose erdvėse); ir kelios dešimtys – pavykusių kiek prasčiau.

„vėjas vėjo malūnuos
niekad neapsistoja“

AIDAS MARČĖNAS